

Jaune Toujours in en over de folk

Piet Maris aan het woord

Wanneer er toch een etiket moet worden gekleefd op Jaune Toujours, dan liefst 'wereldmuziek' vindt Piet Maris, waarbij folk daar een onderdeel van vormt. Ook al is Jaune Toujours op een bepaalde manier ook folk. "Het probleem is dat folk dikwijls fout begrepen wordt. Wereldmuziek kan breder worden geïnterpreteerd dan die enge definitie van folk."

Piet Maris: "In de UK kwam er met de folkrock een vervolg op de punkscene van de jaren tachtig. Heel veel gasten uit die scene zijn later verder gegaan in de folk, waarbij de inhoud en het protest verder zijn vervolg heeft gekregen. Hier in België denken de meeste mensen dadelijk aan heel traditionele instrumenten. Een accordeon moet al diatonisch zijn bij wijze van spreken. Mensen die het wat beter kennen, hebben dat probleem niet, maar in het algemeen wordt het zo bekeken. Voor ons vormde dat op een gegeven moment een beperking. De mensen begrepen niet waar we mee afkwamen. Het leek me daarom een goed idee om het zo breed mogelijk te nemen. Wanneer iemand onze muziek folk noemt, zal ik dat niet in alle toonaarden tegenspreken, maar zelf heb ik het over wereldmuziek,... omdat dat breder gaat. En we hebben veel raakpunten met andere stijlen: er zit afro in, jazz, blues,... Maar qua definitie zetten we nu nog een stap verder met ons nieuwe album *Europeana**,...." Terwijl ook het begrip 'rootsmuziek' een relevant etiket is.

Het belang van de teksten

Jaune Toujours heeft vooral raakvlakken met de folkrock binnen die Engelse context, waar de protestsong een centrale plaats inneemt. "Bij ons is de tekst ook belangrijk, maar we vinden de verpakking even essentieel. We willen ook muzikaal interessant uit de hoek komen. De muziek moet wel de inhoud vertalen en we denken dat we daarin slagen." Wat tekstschrijven betreft heeft Piet een vrij onorthodoxe manier van werken. "Als ik aan nieuw materiaal begin, dan neem ik al mijn krabbels bij elkaar die ik sinds het laatste album heb verzameld of zelfs nog liggen heb van daarvoor. Dan zet ik dingen bij elkaar die samen lijken te horen en dan schrik ik er zelf dikwijls van hoe

* Zie bespreking van *Europeana* in de cd rubriek van dit nummer

hard de actualiteit en de wereld- en sociale problematiek zijn stempel drukt op wat ik schrijf. Die thema's sluipen er spontaan in." Soms zijn er heel internationale uitgangspunten, een andere keer kan dat een heel lokale insteek zijn. "In elk geval moet een nummer universaliteit hebben: mensen aan de andere kant van de oceaan moeten er zich evengoed in kunnen herkennen. Ik hoop dat wat ik schrijf de mensen even kan doen stilstaan en een andere kijk op een probleem kan bieden."

Een groep of een collectief?

"Jaune toujours is een groep en een collectief. Het collectief heet eigenlijk Choux de Bruxelles, de structuur waar we alles mee opzetten, daar zit ook Mec Yek onder, met twee Roma-zangeressen, het kinderproject 'Ik en den Theo', een accordeonfanfare, film- en theaterprojecten,... Allemaal projecten vanuit een kern van mensen die zich organiseren via die structuur. Wij zitten met ons bureau annex repetitieuimte in Laken, maar soms moeten we uitwijken naar grotere zalen, bv. om p.a.-repetities te houden, een theaterrepetitie, een filmopname... Maar Jaune Toujours is wel degelijk een groep: het is niet één persoon alleen die de lijn uitzet. Er zijn verschillende manieren om nummers te maken en iedereen in de groep heeft wel een idee van hoe Jaune Toujours klinkt. Zo evolueren we steeds verder." Van in 2002 kristalliseerden ze in de huidige formatie, met Théophile Raballand op drums, Mathieu Verkaeren op contrabas, Bart Maris op trompet, Mattias Laga op sopraansax en klarinetten en Piet zelf op chromatisch accordeon en zang. "Met mijn broer en de drummer ben ik al bezig sinds 1997, terwijl ik daarvoor in mijn studententijd ook al formules had waarvan we sommige nummers nu zelfs nog spelen. Een echt begin van Jaune Toujours is dan ook moeilijk vast te leggen: ergens begin jaren negentig als studentengroepje of 1998 met onze eerste EP vanuit een samenwerking tussen Ancienne Belgique en Dranouter, of 2001-2002 toen we aan de huidige formule toekwamen?"

Een 'open groep'

Het gebeurt wel vaker dat ze de handen in elkaar slaan met andere muzikanten, soms op korte, soms op langere termijn. "We zijn een beetje afkerig van het project omwille van het project. Zo werkten we in 2006 een eerste keer samen met de Gangbé Brass Band uit Benin, waarna we elkaar regelmatig terug ontmoetten, tot we besloten om een stap verder te zetten en een paar nummers samen te schrijven. Daarmee hebben we zowel

hier als in Benin mee op het podium gestaan. Met de zangeressen van Mec Yek brengen we nog altijd Roma-repertoire. En na een paar samenwerkingen op jams speelde de Syrische cellist Bassel Abou Fakher de laatste jaren ook een paar keer mee bij Jaune Toujours. Met hem en de pianist Jean-Baptiste Delneuville vormde ik ondertussen Qotob Trio, met een heel ander, volledig instrumentaal en intimistisch repertoire. Er is altijd wel zo'n periode overlap met Jaune Toujours, en vervolgens gaat dat zijn eigen weg." De jams waarover sprake werden opgezet vanuit Choux de Bruxelles in het dagcentrum van het burgerplatform aan het Maximiliaanpark, waarlangs hij ook de trompettist Yamen Martini heeft leren kennen. "In Ouagadougou dan weer, hoofdstad van Bourkina Faso, werkten we op uitnodiging van het festival Rock à Ouaga een paar keer samen met touaregmuzikanten, maar ook met de jonge beloftevolle zanger-gitarist Patrick Kabré. Zo kruisen er continu mensen ons pad, zonder dat we er actief naar op zoek gaan."

"Men heeft het altijd moeilijk gehad om onze muziek te definiëren. Er zit rock in, blues, wereldmuziek, folk, jazz..."

Piet Maris

Als collectief met ervaring vinden ze het ook een beetje hun plicht om mensen in hun zoektocht binnen het circuit vooruit te helpen. "Nogal wat jonge muzikanten contacteren ons: ik moet hen altijd uitleggen dat we geen label of bookingkantoor zijn, maar een collectief dat zijn eigen management, label en een groot deel van de boekingen waarneemt. Maar als ik ideeën voor hen heb zal ik die zeker ook meegeven."

Een nieuw album met een sprekende titel

"De titel *Europeana* verwijst enerzijds naar de actualiteit, naar wat Europa ons heeft bijgebracht, zowel positief als negatief. De zwarte randen van Europa zeg maar, met een migratiebeleid dat onbestaand is, dat geen humane oplossingen biedt, dat alleen bezig is met afschermen, beschermen, afsluiten, eerder dan zich af te vragen wat er wezenlijk nodig is. Anderzijds is het ook een term die me te binnen schoot op tournee in Canada. Daar vonden mensen

op festivals onze muziek tegelijk vertrouwd en exotisch. Vertrouwd omdat velen daar vanuit migratie nog een link hebben met Europa, het instrumentarium en de klanken van accordeon en blazers herkennen. Maar wat wij ermee doen vinden ze vrij exotisch. Omdat 'Americana' daar een bekend begrip is, bedacht ik voor ons genre *Europeana*. Men heeft het altijd moeilijk gehad om onze muziek te definiëren. Er zit rock in, blues, wereldmuziek, folk, jazz... Een tijdje werd er gesproken van Mestizo, een menggenre waar ik me goed in kan vinden, maar dat vooral naar een scene in Barcelona verwijst. Wij vertegenwoordigen Brussel, niet Barcelona, dus wou ik iets anders. *Europeana* geeft onze insteek goed weer.

Het nieuwe album was een werk van lange adem. "Ons vorige studioalbum is van 2013, daarna brachten we albums uit met onze andere projecten. Twee jaar geleden kwam ook een verzamelbox en -album *Jaune Toujours 20th*. Maar het was hoog tijd voor nieuwe opnames. We werkten harder en langer op klank dan wat eerst de bedoeling was. We dachten voor de zomer klaar te zijn, maar we hebben ons duidelijk wat misrekend."

Doorwerken op de klank

"Als je aandachtig luistert, hoor je dat het accordeon niet overal identiek hetzelfde klinkt. We zijn daar vrij ver in gegaan en ik heb het meer benaderd zoals sommige mondharmonicaspelers, met effecten, bv. met distortion door een box gestuurd. Je hoort wel nog altijd duidelijk een accordeon: ik laat het bij wijze van spreken niet als een viool klinken, maar de klank is wel bewerkt. Dat levert veel reliëf op, veel variatie, maar er zit toch genoeg coherentie in het album. We gebruikten verschillende registers, niet alleen voor het accordeon, ook voor de blazers, de bas, de drums... Maar het klinkt authentiek: we hebben de effecten niet laten overheersen; we blijven trouw aan de klank van onze instrumenten. Het is het laagje daaronder, wat we met die klank doen, dat je meetrekt in andere werelden en dimensies, al zal dat wel meer associatief en onbewust zijn." De teksten mochten in geen geval minder belangrijk zijn. "Die blijven belangrijk, daar waken we over: het moet gelijk opgaan. We proberen muziek en tekst op elkaar af te stemmen, op verschillende manieren. Je kunt de boodschap nog harder versterken door een muzikaal contrast of een kanttekening te maken, de muziek kan de tekst dragen... We zorgen ervoor dat de muziek de tekst niet in de weg loopt, maar we maken ook geen mixen met de stem heel luid en de muziek die daar ergens onder kabbelt, als was het een tekst op een bedje van muziek."

De inhoud van de teksten

“Ik had het al over de zwarte randen van Europa, met ondermeer het migratievraagstuk. De manier waarop België, naast veel andere landen zich verstopt achter drogredenen en zijn verantwoordelijkheden ontloopt, terwijl we een langetermijnbeleid nodig hebben... Er wordt ons daarrond vaak simplisme verweten. En het is complex, maar er zitten mensen in functies die goed betaald worden om daar degelijke oplossingen voor te vinden. Die moeten niet afkomen met ‘truken van de foor’ om de publieke opinie mee te krijgen. Het burgerplatform in het Maximiliaanpark is al jaren vrijwillig bezig met menselijke opvang, terwijl dat een taak van de overheid is. Het gaat niet over wie gelijk heeft. Veel van die mensen kennen gewoon hun rechten en plichten niet, weten niet dat ze asiel in ons land kunnen aanvragen, terwijl ze geïnformeerd zouden moeten worden. De overheid ontloopt haar verantwoordelijkheid door die vrijwilligers het werk te laten uitvoeren - ze besparen er zelfs door - om hen dan vervolgens op hun kap te zitten...”

Het nummer ‘Cinema politika’ gaat over politici die alleen maar willen aanblijven. Overal ter wereld wordt politiek bedreven uit winstbejag en omwille van de macht, niet om de bredere zaak en de mensheid te dienen. Al zijn er wel ook overal politici die integer bezig zijn.” De thematiek van de nummers is hoe dan ook vrij gevarieerd. Zo kan het ook over fileproblemen gaan. “Het is soms heel paradoxaal. Ik kan langs de ring van Brussel fietsen, terwijl die helemaal stilstaat. Ik vind het een surrealistisch beeld. Reden genoeg dus voor een nummer als ‘Veiculo Longo’. Of neem nu ‘Radio Blues’, dat malaise in nieuws en media aan de kaak stelt.”

Samenwerking met gastmuzikanten

We hadden het al over Yamen Martini die, vanuit Aleppo in 2015 in België arriveerde, eerst in Luik om dan naar Oostende te verhuizen en daar de slag te gaan binnen een sociaal artistieke werking. “Het is een doorleefde trompettist. Met hem maakte ik ook al muziek voor een inclusief theaterproject en hij speelde al een paar keer mee bij Jaune Toujours. Het is een heel andere trompettist dan Bart, met een zachte, hese en intrigerende toon. Hij speelde mee op ‘H’bibi’ dat gedeeltelijk geïnspireerd is op zijn verhaal, maar ook op dat van heel wat anderen die uit het Midden-Oosten zijn komen aanwaaien. Het is ook een positief verhaal.” Ook Patrick Kabré is van de partij. “Hij reist de wereld rond en verzorgt veel muziekateliers voor kinderen. Bij ons deed hij de backing vocals op ‘Cinema Politka’.” Jo Zanders

(Lkmtiv, Velotronix, Drom) voegt een behoorlijk exotische klank toe aan het album, met een likembe die door allerlei effecten gestuurd wordt. “De likembe is een Afrikaanse duimpiano met lange lamellen. Jo heeft daar een eigen versie van gebouwd met draadstangen, in een veel grotere versie, die enorm betoverend klinkt. Hij speelt op drie nummers mee. Het is echt een verrijking op het album. We zijn dus echt andere klanktexturen gaan zoeken, om ze in de nummers te integreren.”

De verpakking werd een verzorgd artwork-project

“De drummer van de groep is ook fotograaf en zit op een punt in zijn carrière waarop hij wil inzetten op muziek en fotografie.” In het boek, op vinylgrootte, staan mijn teksten naast foto’s van van Théophane Raballand. “Ze hebben een rechtstreekse connectie met de tekst: zeker niet altijd illustratief, soms zijn het persoonlijke connotaties, maar er is altijd een verband met de muziek of de tekst. Er is ook een vinylplaat en die kan ook in combinatie met het fotoboek worden gekocht.”

De radio- en media-aandacht

Piet vindt dat ze, net als veel andere alternatieve groepen onvoldoende radioaandacht krijgen. “Dat is ook de reden geweest om na de vorige release het gebrek aan muzikale diversiteit op de openbare omroep aan te kaarten. Die krijgt geld om de lokale muziekindustrie te representeren en daar maken wij deel van uit met wereldmuziekproducties: wij betalen ook geluidsmensen, studios, perserijen, perspromotoren,... Wij maken evengoed deel uit van die lokale productie en economie en zij hebben de plicht ons te representeren. Ze moeten natuurlijk over de kwaliteit waken, maar de BBC draait ons, dus je kan niet zeggen dat er gebrek aan kwaliteit is. We zijn bredere

steun gaan zoeken, hebben petitieën opgezet en dat heeft wel effect gehad: we staan nu in dialoog met de VRT via het ‘Belgisch Wereldmuzieknetwerk (BWMN)’. Er is goodwill en er is regelmatig overleg. Vooral Radio 1 heeft hier een opdracht. Wereldmuziek moet normaal gezien gecoverd worden door die zender met bijvoorbeeld het programma ‘Wonderland’.

“Overal ter wereld wordt politiek bedreven uit winstbejag en omwille van de macht. Al zijn er wel ook overal politici die integer bezig zijn”

Piet Maris

Maar het blijft op dit moment zo dat sinds het schrappen van de genreprogramma's vier jaar geleden, we nog altijd niet terug zijn bij de hoeveelheid wereldmuziek, folk, jazz, blues en roots, die toen werd gedraaid. Er wordt geschermd met allerlei cijfers en er is verbetering. En ik ben zeker voor het door elkaar draaien van vanalles en nog wat, maar je moet de sector wel de aandacht geven die hij verdient. Met deze release heb ik het gevoel dat ze het weer laten liggen. Misschien pikken ze het nog wel op, maar het is zonde het momentum van een release niet te benutten. Ze zwaaien met het argument dat alles beschikbaar is via internet. Dat klopt, maar je kunt daar dingen opzetten zonder dat het ooit een ‘klik’ genereert. Ze miskennen eigenlijk het feit dat één radioplay het equivalent is van weken werken op sociale media. En heel veel groepen hebben daar last van.” ✳

Bart Vanoutrive

www.jaunetoujours.com
www.choux.net